

katerih bi danes morala biti čista vsakatera slovenska knjiga. — Toda naši založniki so samo praktični ljudje; gledajo jedino na to, da zdelke svoje izpečavajo, a ne skrbé za to, da bi te zdelke pošiljali med svet v dostojni obliki. In takšna je do malega vsa naša drobna, narodna književnost. Baš v pravopisji, torej v prvih elementih, nimajo Slovenci nobene vesti, kakor n. pr. Nemci in Francozi. Neka francoska igralka, kateri je gledališki ocenjevatelj očital v listu, da ne zna nič pravilno pisati, tožila je tega ocenjevatelja radi razžaljenja časti. Ali Slovenci niso tako tankočutni! Ne bi jim škodovalo, ko bi skrbneje negovali prelepi jezik svoj. A vrnimo se spet h knjižici. Opazili smo, da slovenski pisatelji postavljajo pred besedico *ter* véjico; pišo n. pr. »videl je, ter odšel«. *Ter* je spona, ki veže stavke; opravlja v stavku isto službo, kakor nje sestra *in*. Ni torej nobenega pravega razloga postavljati pred *ter* véjico. To bi bilo samo tedaj umestno, ako je med stavkoma, ki sta spojena s *ter*, še kakšen drug stavek. — Govoreči o kaki novi slovenski knjigi, pisati nam je o nji posebno poglavje, katero govori o germanizmih, in to o takih, katere smo že mnogokrat grajali in katerih, kakor vidimo, ne more prepočiti nobena književna graja. Slovníčarja danes ne posluša svet, le nekdaš so bili tóli mogočni, da so mogli zapovedovati vojskam in vladati državam! Dandenašnji — ne poštevaj in ne slušaj slovníčarja živ krst. Kolikokrat smo že rekli, da so izrazi: *obnašati se, zadržati se*, grdi germanizmi, brez katerih prav lahko izhajamo, ker imamo lépo besedo: *věstě se*, a večina nima odprtih ušés za te nauke, ki jih je že Janežičev »Glasnik« širil, oznanjamo jih mi, oznanjali jih bodo bržkone še zanamci naši, toda brez uspeha. Večina pisateljev nima zmisla za take navadne stvari. Čulí smo tudi že tolikrat, da *obdati* = umgeben ni slovenski, ker imamo zato več *svojih* izrazov, n. pr. *obkrožiti, obkoliti*, ali da bi se tudi v obče pisale te besede, tega ne! *Obstajati* = bestehen je takisto tujka, n. pr. v stavku: »Kar govoriš o miru in prijateljstvu, ki bi *obstajalo* kakor med ženo in otrokom,« za kar imamo besedij na izbor! *Podleči* = unterliegen je *tujka* od nog do glave! Takisto je po tuje mišljen stavek: »Kadar *razumni* iščejo svoje koristi« (nam. razumniki ali razumni ljudje). Grešévamo v prošnjah pišoč: »Podpisani prosi to in to«, ko bi morali le tako pisati: »Podpisanec prosi to in to«. To zahteva slovenščina in pravilo si najde zlahka vsakdo. Ali kaj čemo še dalje grajati! Vseh napak itak ne moremo naštetí; o stilistiki slovenski, ki je ravno v rečeni knjižici našla pravega pačitelja, izpregovoriti ne moremo nič besedice, ker mislimo storiti to o drugi prilíki, in bi le želeli, da bi si pisatelji minorum gentium vtisnili v glave dobrohotne opomnje naše.

A. Trstenjak.

— »Razne povesti«. Abel. Očetov maček. Natisnili in založili J. Blasnikovi nasledniki. V Ljubljani 1888. 12, 39 str. — Drobna knjižica, brez sumnje namenjena mladini, obseza dve povestici: »Abel« in »Očetov maček«. V prvi je precéj na široko narisana svetopisemska dogodba o Kajnu in Abelu, le preveč drastično po nekatera mesta, zlasti tam, kjer se prikazuje Lucifer. Snov drugi povestici »Očetov maček« je zajeta iz domačega življenja. Evo v kratkem vsebine! Bolantač je bil rokovnjač ter je kradel in jemal po sili ljudem denarje. Rokovnjaški denar svoj je skrival pod desko za pečjo. Umirajoč je povedal vse to sinu svojemu Matijcu, ki je odtrgal desko pod pečjo, in kar in kolikor je našel ondu, povedal ni nikomur. Matijec si je zgradil lepo hišo, da so ljudje kar strmeli, in se je jeseni poročil s Primoževó Reziko, katere ne bi bil dobil nikoli za ženo, da ni Matijec bil petičen, kakor je bila petična i zala Rezika. Ljudje so sicer govorili, da je Matijcu nosil denarje škrate ali neki maček, vendar se nam dozdeva malo čudno, da ne rabimo ostrejšega izraza, kako more pisatelj zahtevati, naj vérujemo, da je rokovnjaški denar mogel prinesiti blagoslov božji Matijcu v hišo. Podstava povestici je tedaj *zelo nemoralna*, ker ni dovoljeno, da bi se bilo človeku smeti lastiti krivično pridobljenega denarja. Kar je moje, ni tvoje. To načelo veljaj v vsakdanjem življenju, kakor

v povesti. Iz tega tehtovitega vzroka obsojamo povesti vsebino, ker »očetovega mačka« nam ni smeti priporočati nikomur v posnemanje.

Jezik ni črvicega oreha vreden. V povestici nahajaš oblike: nevoljin, zadovoljin, minzti, posiuje, popolen (nam. popoln), tu/enje, nekdo od njija (!), in še mnogo takih, katere nam pričajo, da je povestico pisal okreten in malovésten pisatelj. Kamo li pisatelj! Pravi pravcati šušmár v slovenščini! Pisatelj piše: »grem ga iskati«, »nepopisljiv« ko je že zdavnaj dognano, káj je prav. Namesto: »nepopisljiv« pišemo: nepopisen, was sich nicht beschreiben lässt; »nepopisljiv« znači: kdor ne more popisati. O tej stvári je že davno dôkaj jasno pisal pokojni Levstik, žál, kakor se kaže, zaman. V povestici bremo celó stavek: »ko pa se umrjoč še enkrat ozre proti nebu« (nam. umirajoč, ker tedaj, kadar kdo umrje, ne more več gledati k nebu). Popolnoma je zmešal pisatelj nekatere besede, pišóč: »*Premda ako bi se prepričali z lastnimi očmi.* Jeziku véščí Slovenec bi rekel: »Četudi bi se uverili s svojimi očmi,« ali: »na svoje oči«. Pisatelju rabi tudi brez vsakeršne potrebe tuja beseda: »kas«, kakor bi ne imeli lépe svoje domače *blagajnice*; takisto piše: »obé-no!« po nemški »O weh«, in mnogo jednakih — recimo odkritosrčno, *nepotrebnih* izrazov, katerih vseh ne navajamo, akoprem vsi glasno vpijejo, kako ubogo malo je slovenščini véšč malomarni pisatelj. Dalje nemčuje v stavkih: »Kaj li hoče z *njegovimi* besedami« (nam. »*svojimi*«). Seveda nemški »sein« prelaga malone dosledno z našim zaimkom: *njegov*. Tako še n. pr.: »dovelj me je že žalil z njegovim (t. j. *svojim*) očitanjem«, itd. Vedno še straši v slovenščini iz nemščine utihotapljeni izraz: »za božjo voljo«, ki je takov, da je strah in da se ga sramúj vsakdo, komur še rabi! Ako res le že ni drugače, pišimo vsaj: »za Bóga« ali káj takšnega, ker *to* je pravilno in takisto tudi govoré in pišó Srbi in Hrvati. Ne pačimo si jezika še bolj, nego nam je že spráčen! Namesto »*samóti*« (vermögen) pišimo samo in vselej »*móti*«, ker je to dovolj. Tudi še dôkaj drugih hib ima silno površno sestavljena in samo na gmotni dobiček gospoda založníka preračunjena knjižica, toda, mnogokáj bi nam bilo ponavljati, ali knjižica sama, kakor smo rekli, tega ni vredna ni po vsebini ni radi jezika. O slovenskem zlogu se pisatelj do danes niti sanjalo ni.

A. Trstenjak

Spisje. Priredil P. Miklavc. „Narodne biblioteke“ Krajčeve 24. snopič. Natisnil in založil J. Krajec v Novomestu (Quousque tandem!) 1886, 12, 67 strani. — V „Spisji“ je jedenajstéro povestic, in sicer deset krajših in jedna daljša. Odkod jih je vzel pisatelj in „priredil“, tega nam ni v knjižici povedal, četudi je to *prva* dolžnost pisateljeva. Kako naj si mislimo ta obični „priredil“? Ta pojem je tako dolg in širok, da tičí v njem lahko deset in še več pisateljev. Ali bi ne bilo bolje, da je pisatelj rekel: to sem preložil iz poljščine (n. pr. „Janka muzikanta“), to iz nemščine, a to zopet iz katerega drugega jezika? Tako bi olajšal delo literarnemu zgodovinarju in sam bi pač storil to, kar je storiti dolžan. Toda nekateri pisatelji, zlasti óni, ki naznanjajo svetu, da prelagajo iz raznih „slovanskih“ jezikov, tako so oprezni, da ne ovajajo radi sami svojih virov, in sicer zato ne, ker slovanskih jezikov ne znajo in navadno prelagajo iz — nemščine! Tako se je pripetilo tudi g. Miklavcu. Vzel je nemške knjige in nemške prevode ter je tako slovenil. Odprimo knjižico na kateri koli stráni hočemo, *povsod vidimo nemško skladnjo in nemško stilistiko*, in vsega tega v tolikem izobilji ter v takšnem duhu, kakeršen je samo v nemškem jeziku. In káj ima pisatelj od tega! Nič. Sam se ovaja pred svetom, knjižica kaže za njim in mu glasno očita: zakaj si me tako popačil in me tako spráčeno poslal v svet! Slovenci hočejo tečne slovenske hrane. Toda danes je že tako, vsakdo hoče biti „pisatelj“, bodi in žívi na Krasu ali na Póhorji, četudi nima nobene zmožnosti v to. Vsakdo misli, ako spleteníči nekoliko vrstíc, da bode potem takoj prišlo na Kras ali na Póhorje »Slovensko pisateljsko društvo« iz Ljubljane in mu v hišo vzdalo spo-